

С а д р ж а ј:

Миодраг Ђукић – [Александар](#) – комедија у два чина

Када се, 1974. г., појавила на сцени Југословенског драмског позоришта у Београду, комедија у два чина Александар Миодрага Ђукића изазвала је различита критичарска реаговања, која су се, углавном, кретала у широком распону од жестоких оспоравања па до прихватања и одобравања. Отприлике, те разлике се најкраће могу представити ако укажемо како је Јован Христић написао да је ово дело “бледа копија Маратонаца, недуховита, смушена драма са огромним претензијама, које одјекују тупо као бат дрвене ноге.” Потом је он додао како је ова драма “антидрама на српски начин, што ће рећи, гомила речи и покрета без унутарње повезаности, о нечем другом да и не говоримо.” У закључку Христић истиче: “Александар је рђава, али и врло карактеристична драма. Није искључено да нам она показује исцрпљеност стила којим је, средином шездесетих година, Александар Поповић освојио београдске позорнице. Тај стил био је наш одговор на изазов европске авангардне драме, али је био и непогрешиво наш, за разлику од других покушаја да се не изостане за оним што се у свету збива, који су били мање или више подражавања великих узора. Међутим, како се исцрпљивала и тањила жица европске авангарде, тако се и наша антидрама морала истањити, а позориште се – то данас сасвим јасно видимо – окреће друкчијим и богатијим гозбама.” Насупрот Јовану Христићу, који, зачудо, ни једном Ђукићево дело није означио као комедију, већ је третирао само и искључиво као драму, Мухарем Первић је након првог извођења Александра написао: “Ко је ко, и ко је коме род, а ко коме помозибог, у Ђукићевој комедији и није претерано важно, и око тога гледалац не треба претерано да разбија

главу. Није ствар ни у причи, ни у садржини... [>>> види поговор](#)

Милан Јелић - [Ла бедница](#) - комедија у два чина

Године 1971, како смо већ навели, у београдском “Атефеу 212”, у режији Дејана Миладиновића, са успехом је приказана комедија Милана Јелића Јелисаветини љубавни јади због молера. Ванредно повољни пријем код гледалаца, наравно, навео је писца да настави започето и напише још једну комедију. Тако је настала нова Јелићева комедија Ла Бедница, писана у истом духу и тону као и претходна. О комедији Јелисаветини љубавни јади критичар Мухарем Первић написао је: “Писац Милан Јелић и редитељ Дејан Миладиновић граде литературу, односно позориште, на протесту против литерарности, и позоришности, на одступању од владајуће литерарне и театарске норме. Они постављају ствари на главу да би их поставили на право место, или, бар, да би им ово ”обртање” послужило као извор комичног и хуморног. Свој стил писац и редитељ траже у самопорицању стила: поезија се одриче себе, своје духовне и интелектуалне зрелости како би се обновила у таласу невиности и наивности, језичке и логичке инфантлности и девичанства, да би поново освојила свежину и продорност, способност да комуницира, макар и на нижој, елементарној разини.” Та анализа, у основи потпуно тачна, може се, донекле, поновити и при разматрању комедије Ла Бедница... [>>> види поговор](#)

Радослав Павловић – [Девојке](#) – позоришни комад

Позоришни комад Девојке Радослава Павловића неком чудном коинциденцијом тематски се донекле додирује се са Јелићевом комедијом Ла Бедница. И у Павловићевом комаду сусрећемо обичне, мале (и младе) људе, који, суочени са животним неподобностима, нису у стању да их превазиђу. Такве ликове са т.зв. животних маргина налазимо у Павловићевом драмском стваралаштву, још од његовог првог приказаног сценског дела Савременик, у Позоришту “Под разно” у Београду, 1978, када смо у том делу могли опазити изразиту ауторову тежњу да избегне конвенционалности и да при том буде у сазвучју са модерним драмским токовима. Међутим, Павловићев комад Девојке унеколико могућно је сврстати уз његову позоришно – филмску сторију Мала, која је, као што је познато, имала велики успех. Такође, не треба мимоићи и остале Павловићеве успехе на позоришној сцени, посебно његове Шовинистичке фарсе, која је са своја четири дела наишла на изванредан пријем код гледалаца.

...У драми Девојке Павловић без околишења приказује распад породице Брзаковић, сагледан из визуре младих: две сестре, Катарина и нешто млађа, још девојчица, Ана, жртвени су протагонисти овог дела, чија се радња догађа крајем прошлога века, у једном нашем индустријском граду. Време је суморно и лишено животних перспектива, како и сам аутор истиче у уводној напомени. Прича је такође суморна и жалосна. Оставши без посла, отац породице, Љубо Брзаковић са елементарном суровости излива своје незадовољство и гнев у кући... [>>> види поговор](#)

Александар Ђаја – [Живот Јевремов](#) – комедија

Ако је Радослав Павловић у комаду Девојке обрадио једну трагичну сторију проистеклу из домаће свакодневице, онда је Александар Ђаја у комедији Живот Јевремов, умешно користећи различите промене, прерушавања до травестије, дакле, служећи се типичним позоришним средствима, изградио једну комичку пројекцију карактеристичних појава наше савремености. Искусан драмски аутор, какав је без сумње Ђаја, сетимо се само његове Битке за Сењак или Ноћи вештица, определио се, у овом случају, за што се саме композиције дела тиче за једну слободнију структуру – уместо класична три чина комедија има пет сцена – што омогућава слободно низање свих промена и пресвлачења – све до травестије. Намеће се питање зашто се писац определио за примену свих могућних театарских промена у овој комедији? Чини нам се да га је на такав поступак навело данашње време у којем се, што се моралних скрупула тиче, примењује и изводи све. У транзицији сведоци смо свакојаким изненађења: почев од ситних превара до великих малверзација, од напуштања властитих ставова па до преко ноћи усвајања дијаметрално супротних, од претварања и прерушавања до потпуно лажног приказивања. Зато не изгледа невероватно када се у овој комедији личности претварају у попове или психијатре, када промене изглед па и пол, а тако исто и када дођу са “онога света”. Све те промене, неочекиване и зато ефектне, чине да је ова комедија необично атрактивна. Ако додамо да је тема дела врло актуелна, као и да читава прича, и ако по много чему зачудна и са неочекиваним обртима, тече сасвим глатко, онда смо указали на основна својства Ђајине комедије... [>>> види поговор](#)

Братислав Петковић - [Les fleurs du mal](#) (Цветови зла)

Братислав Петковић као драматичар присутан је на нашим позоришним сценама још од 1979. г., када је са успехом приказана његова драма *Sporting life* на Новој сцени Београдског драмског позоришта. Већ тада испољио је склоност ка документаристичком третману животних појава, што је још одређеније потврдио у потоњим својим делима као што су *Legion d'honneur* или *Grand prix*, у којима се инспирисао појединим занимљивостима из аутентичних догађања у прошлости. Такође, за драму *Les fleurs du mal* (Цветови зла) Петковић проналази повод у неколиким подацима о Нушићевом именовану за службу у битољском конзулату у Турској, пошто се ослободио затвора у који је послат због објављене песме *Два раба* у листу "Нови београдски дневник", 6. маја 1887... [>>> види поговор](#)

(...) И Петковић, истина сасвим различито, описује Нушићеву аудијенцију, искористивши и друге изворе, пре свега пишчеве предговоре појединим комедијама, нарочито онај намењен Протекцији. Инвентивно уводи још једног актера – Гигу Гершића, министра правде, што одговара историјским чињеницама. Узгред: Нушић је у затвору прогласио Гершића, обраћајући му се писмом, за свога ујака. Они у драми воде занимљиву конверзацију о политичким и општим приликама у Србији крајем осамдесетих година XIX века. Може се, наравно, расправљати да ли би могао тако тећи разговор краља Милана и Гершића, с обзиром да је овај био један од оснивача Радикалне странке. У разговор Петковић уплиће и бројне догађаје у ондашњем Београду. У томе је и највећа драж овог позоришнога комада. Баш као и чињеница да аутор успева да избегне досадашње стереотипе у приказивању личности краља Милана Обреновића: пред нама је владар, образован и добро обавештен, који разложно брани своја политичка настојања. Такође, пред нама је и одличан познавалац француске књижевности, љубитељ поезије, Бодлера напосе (отуд и назив драме). У сваком случају, Петковићева драма *Les fleurs du mal* на жив и занимљив начин реконструише једну важну епизоду из политички бурне и догађајима богате историје Србије крајем осамдесетих година XIX века и зато може бити ефектна за сценско извођење.

Соња Богдановић – [Капија](#) - шаљива игра за народ у једном чину

Најзад, шаљива игра за народ у једном чину Капија Соње Богдановић. Ово дело окупило је, ни мање ни више, укупно петнаест година и делује као једна експозиција после које може уследити развој драмске радње. Наиме, “случај” који онемогућује млади брачни пар, Соњу и Бубицу, да у једну приземну вилу са мансардом, ситуирану иначе у мирној београдској улици, која се може налазити на Сењаку или негде на Врачару, унесе један кревет. Сметња је – закључана баштенска капија и немогућност да се дође до њеног кључа! Иначе, у башти је још једна једноспратница, а са друге стране је и суседна зграда. У свим тим објектима настањено је мноштво станара, који су приче за себе. Није потребно нагласити да се сви међусобно не трпе и да зазиру један од другог. Не може се рећи да писцу не полази за руком да са мало речи окарактерише све те личности, од којих поједине немају кључ, друге неће да га дају, треће све то злурадо посматрају... На крају ће се испоставити да капија уопште није била закључана. Галерија типова коју Соња Богдановић приказује шарена је и представља могућну слику, могли бисмо рећи, просек београдске ситуације. Ту су староседеоци, “господа” потиснута у поткровље, нови станари, заправо подстанари у стану отишлих у иностранство на “привремени рад”, а ту је и некадашњи домар, инвалид из Другог светског рата...

Дакле, староседеоци и дошљаци, припадници различитих друштвених слојева. И сви ће они изрећи своје предлоге како да се дође до кључа и успут казати коју о суседима... Та конверзација тече динамично и као да наговештава одређене сукобе, па бисмо били склони да аутору предложимо да ову успелу једночинку и продужи. И овако, чини нам се, ова једночинка погодна је за извођење и то првенствено на телевизији.

др Рашко В. Јовановић - [Поговор](#)

-- о о О о о --

Едиција Савремена српска драма КЊИГА 16

Издавачи: УДРУЖЕЊЕ ДРАМСКИХ ПИСАЦА СРБИЈЕ, 11000 Београд, Господар
Јевремова 19 ; ПОЗОРИШТЕ “МОДЕРНА ГАРАЖА”, Мајке Јевросиме 30 и Културно
просветна заједница Београда, Змај Јовина 4

www.drama.org.rs

udraps@gmail.com

За издаваче: Миодраг Ђукић, Братислав Петковић и Живорад Ајдачић

Одговорни уредник, Миодраг Ђукић

Главни уредник, Момчило Ковачевић

Извршни уредник, Биљана Остојић

Редакција: др Рашко В. Јовановић, Миладин Шеварлић, Драган Томић, Владимир Ђурић
Ђура, Снежана Кутрички, др Едуард Дајч

Коректура - Редакција

Ликовно и техничко решење, Ново Чогурић

Технички уредник, Небојша Кузмановић